

Άρειος Πάγος: 1325/1996, Τμήμα Β'
Πηγή: Ε.Ε.Δ 57/98, σελ. 305

ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΑΤΥΧΗΜΑ – ΧΡΗΜΑΤΙΚΗ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ

Ο τραυματισθείς σε εργατικό ατύχημα που προήλθε από πταίσμα του εργοδότη ή των προστηθέντων από αυτόν προσώπων ή από τη μη τήρηση των προβλεπομένων όρων ασφαλείας, δικαιούται να αξιώσει την καταδίκη των υπαιτίων προσώπων στη χρηματική αποκατάσταση της ηθικής του βλάβης. - Κρίση ότι ο σοβαρός τραυματισμός εργαζομένου στο χέρι, που προκλήθηκε από την εμπλοκή του στον κοχλία ηλεκτροκίνητου μηχανήματος αλέσεως ζωοτροφών, το οποίο δεν ήταν εφοδιασμένο από τον εργοδότη με ασφαλή μηχανισμό κινήσεως και πεδήσεως και ο διακόπτης λειτουργίας του ευρίσκετο σε αρκετή απόσταση, ώστε να δυσχεραίνεται η ακαριαία παύση της λειτουργίας του, οφείλετο σε παράβαση των όρων ασφαλείας των εργαζομένων στη λειτουργία του εν λόγω μηχανήματος, με συνέπεια το δικαίωμα του παθόντος εργαζομένου να αξιώσει την αποκατάσταση της εκ του ανωτέρω εργατικού ατυχήματος ηθικής του βλάβης.

Κυριότερες διατάξεις: Ν. 551/1915 άρθρα 1, 2 και 16. Π.δ. της 14.3.1934 «περί υγιεινής και ασφαλείας των εργατών κ.λπ.», άρθρα 65 και 76. Α.Κ. άρθρο 932.

Πρόεδρος: ο αντιπρόεδρος, κ. Νικ. Καβαλλιέρος
Εισηγητής: ο αρεοπαγίτης, κ. Αντ. Παπαθεοδώρου
Δικηγόροι: οι κ.κ. Γεώργ. Παπαϊωάννου, Μικ. Κουντούρης

Κατά το άρθρο 932 Α.Κ. «σε περίπτωση αδικοπραξίας, ανεξάρτητα από την αποζημίωση για την περιουσιακή ζημία, το δικαστήριο μπορεί να επιδικάσει εύλογη κατά την κρίση του χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης. Αυτό ισχύει ιδίως για εκείνον που έπαθε προσβολή της υγείας, της τιμής ή της αγνοίας του ή στερήθηκε την ελευθερία του». Από τη διάταξη αυτή προκύπτει ότι ο αδικηθείς που επιδιώκει λόγω ηθικής βλάβης την οποία υπέστη από τον αδικοπραγήςαντα επιδίκαση εύλογης, κατά την κρίση του δικαστηρίου, χρηματικής ικανοποίησεως οφείλει, για να είναι ορισμένη η αγωγή του ως προς την έννοια της «εύλογης» χρηματικής ικανοποίησεως, να εκθέτει τις συνθήκες τελέσεως της αδικοπραξίας, το είδος της προσβολής του, τη βαρύτητα και την έκταση της βλάβης, το βαθμό της προσβολής της προσωπικότητας του, το βαθμό του πταίσματος του υπαιτίου και την περιουσιακή και κοινωνική κατάσταση των μερών, χωρίς να αναφέρεται αναγκαίως και σε τι συνίσταται η κατάσταση αυτή. Εξάλλου, η νομική αοριστία της αγωγής, δηλαδή εκείνη, που συνδέεται με τη νομική εκτίμηση του κανόνα ουσιαστικού δικαίου ο οποίος πρέπει να εφαρμοσθεί, ελέγχεται ως παραβίαση από το άρθρο 559 αριθμ. 1 Κ.Πολ.Δ. αν το δικαστήριο για την κρίση του περί της νομικής βασιμότητας της αγωγής αξίωσε περισσότερα στοιχεία από όσα ο νόμος απαιτεί ή αρκέσθηκε σε ολιγότερα. Η τυχόν δε περαιτέρω ποσοτική ή ποιοτική αοριστία της αγωγής η αναγόμενη στην παράθεση στο δικόγραφο της των πραγματικών περιστατικών τα οποία συγκεκριμενοποιούν την ασκούμενη αξίωση και το προβαλλόμενο αίτημα, ώστε να είναι ως λογικό επακόλουθο αυτών σαφές, ελέγχεται αντιστοίχως ως παραβίαση από το άρθρο 559 αριθμ. 8 και 14 Κ.Πολ.Δ. Στην προκειμένη περίπτωση ο αναιρεσίβλητος, όπως προκύπτει από την παραδεκτως επισκοπούμενη (αρθρ. 561 παρ. 2 Κ.Πολ.Δ.) αγωγή του επί της οποίας εκδόθηκε η προσβαλλόμενη απόφαση του δευτεροβαθμίου δικαστηρίου, εκθέτει: α) την καταρτισθείσα κατά την 17.9.1986 με τον πρώτο αναιρεσειόντα σύμβαση εξαρτημένης εργασίας αορίστου χρόνου, β) τον επελθόντα τραυματισμό του δεξιού χεριού του, που συντελέστηκε κατά τη διάρκεια της εκτελέσεως της εργασίας του στο ηλεκτροκίνητο μηχανήμα αλέσεως ζωοτροφών του ίδιου αναιρεσειόντος, γ) την υπαιτιότητα αμφοτέρων των αναιρεσειόντων για τον τραυματισμό αυτό, δ) την εξ αυτού επελθούσα ζημία και ηθική βλάβη του, ε) την απαιτούμενη αποζημίωση για την αποκατάσταση της ζημίας αυτής και στ) την αξιούμενη λόγω ηθικής βλάβης εύλογη χρηματική ικανοποίηση. Ειδικότερα, στην αγωγή εκτίθενται, μεταξύ άλλων, και τα εξής: Στις 11.1.1988 και ώρα 230 μ.μ. ο δεύτερος αναιρεσειών έδωσε εντολή στον αναιρεσίβλητο να καθαρίσει το εντός του χώρου του χοιροστασίου, που ήταν ιδιοκτησίας του πρώτου αναιρεσειόντος, ευρισκόμενο ηλεκτροκίνητο

μηχάνημα αλέσεως ζωοτροφών, ότι ο αναιρεσίβλητος για να πραγματοποιήσει την εντολή αυτή, αφού διαπίστωσε ότι το μηχάνημα ήταν εκτός λειτουργίας, αφαίρεσε το κάλυμμα μιας οπής που ευρίσκετο στο κάτω μέρος του μηχανήματος, ότι ο δεύτερος αναιρεσείων, κατά το χρόνο κατά τον οποίο έθετε ο αναιρεσίβλητος το δεξιό του χέρι στο εσωτερικό του μηχανήματος για να αφαιρέσει τα υπολείμματα της ζωοτροφής, απερισκέπτως και εκ βαρύτατης αμελείας, καίτοι έβλεπε και γνώριζε ότι είχε θέσει το χέρι του στο μηχάνημα, πίεσε το διακόπτη και έθεσε σε λειτουργία αυτό, ότι εξαιτίας της ως άνω ενέργειας του το χέρι του αναιρεσιβλήτου ενεπλάκη στον κοχλία αλέσεως των ζωοτροφών και η εμπλοκή αυτή επέφερε βαρύτατο τραυματισμό του δεξιού χεριού του, ότι ο τραυματισμός οφείλετο αφενός στην προαναφερθείσα υπαιτιότητα του δευτέρου των αναιρεσειόντων και αφετέρου στην εκ μέρους του πρώτου εξ αυτών παραβίαση των ισχυόντων νόμων, διαταγμάτων και κανονισμών για τους όρους ασφάλειας και υγιεινής των εργατών, γιατί, όπως αναλυτικώς εκτίθεται στην αγωγή, δεν εφοδίασε το μηχάνημα με ειδικό διακόπτη ή σύστημα εκκινήσεως και πεδήσεως ώστε να απενεργοποιείται τούτο με χρήση εκ μέρους του αναιρεσιβλήτου και δεν εμερίμνησε να τοποθετήσει στο άνοιγμα του μηχανήματος χοάνη, προφυλακτική εσχάρα ή κάλυμμα, που να συνδέεται με διακόπτη κινήσεως, ώστε να αποφεύγεται η επαφή των χειρών με τα επικίνδυνα στοιχεία, ότι ο αναιρεσίβλητος ήταν 26 ετών και μισθοσυντήρητος και εστερείτο άλλου οιουδήποτε οικονομικού πόρου, πλην των εισοδημάτων του εκ της ως άνω εργασίας, ότι ο πρώτος αναιρεσείων ήταν ιδιοκτήτης επιχειρήσεως του χοιροστασίου, ο δε δεύτερος αναιρεσείων (πατέρας του) εργαζόταν στον πρώτο και ότι αμφότεροι οι αναιρεσειόντες ευρίσκοντο σε περίοπτη οικονομική θέση, γιατί ασκούσαν την ως άνω επικερδή επιχείρηση. Υπό το περιεχόμενο αυτό η αγωγή του αναιρεσιβλήτου περιέχει κατά τρόπο ευσύνοπτο, αλλά σαφή και πλήρη, όλα τα απαιτούμενα από το νόμο πραγματικά περιστατικά που την καθιστούν ορισμένη, όπως ορθώς δέχθηκε και το Εφετείο, το οποίο ακολούθως μετ' εκτίμηση και αξιολόγηση των αποδείξεων αποφάνθηκε ότι ο τραυματισμός του αναιρεσιβλήτου οφείλετο σε υπαιτιότητα του δευτέρου των αναιρεσειόντων και ότι ο πρώτος εξ αυτών ευθύνετο για τον τραυματισμό, γιατί αφενός είχε προστήσει το δεύτερο εξ αυτών και αφετέρου δεν είχε φροντίσει να εφοδιάσει τη μηχανή αλέσεως των ζωοτροφών με ασφαλή μηχανισμό εκκινήσεως και πεδήσεως, τον οποίο να μπορεί ευκόλως να το χρησιμοποιήσει από τη θέση του εργάτη και επί πλέον ο διακόπτης λειτουργίας του ευρίσκετο σε αρκετή απόσταση, ώστε όταν ο δεύτερος αναιρεσείων έθεσε το μηχανισμό σε λειτουργία, να μην είναι δυνατόν να το σταματήσει ακαριαίως. Αφού δε έλαβε υπόψη το μέγεθος της αναπηρίας του αναιρεσιβλήτου, τη ζημία που υπέστη, το νεαρό της ηλικίας του, την ιδιότητα του ως εργάτη, το ψυχικό άλγος που δοκίμασε από τον τραυματισμό του, το βαθμό του πταίσματος των αναιρεσειόντων και την κοινωνική και οικονομική κατάσταση των μερών, έκρινε ότι η λόγω ηθικής βλάβης χρηματική ικανοποίηση που έπρεπε να επιδικασθεί ανέρχεται στο ποσό των 3.500.000 δραχμών, το οποίο υπό τις εκτιθέμενες συνθήκες είναι εύλογο. Με τις παραδοχές αυτές το Εφετείο δέχθηκε την έφεση του αναιρεσιβλήτου ως προς τη χρηματική ικανοποίηση, εξαφάνισε την πρωτόδικη απόφαση που είχε επιδικάσει 250.000 δραχμές και υποχρέωσε εις ολόκληρον τους αναιρεσειόντες να καταβάλουν στον αναιρεσίβλητο το ανωτέρω προσδιορισθέν χρηματικό ποσό. Συνεπώς, ο πρώτος λόγος της αιτήσεως αναιρέσεως, εκ του άρθρου 559 αριθμ. 1, 8 και 14 Κ.Πολ.Δ. πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος, γιατί το Εφετείο: 1) δεν αρκέσθηκε για τη νομιμότητα της αγωγής σε ολιγότερα στοιχεία, αφού στην ίδια εκτίθενται τα πραγματικά περιστατικά τα οποία απαιτούνται κατά νόμο για τη θεμελίωση της και ορθώς εφάρμοσε και ερμήνευσε το άρθρο 932 Α.Κ., 2) δεν έλαβε υπόψη πράγματα, που δεν είχαν προταθεί με την αγωγή και 3) ορθώς δεν την κήρυξε απαράδεκτη αφού ήταν ορισμένη.

Από τις διατάξεις των άρθρων 1, 2 και 16 του ν. 551/1915, του κωδικοποιηθέντος με το β.δ/γμα της 24 Ιουλίου/25 Αυγούστου 1920, προκύπτει ότι όταν η ηθική βλάβη του παθόντος προήλθε από τραυματισμό του σε εργατικό ατύχημα οφειλόμενο σε πταίσμα του εργοδότη ή των προστηθέντων από αυτόν προσώπων ή σε μη τήρηση των προβλεπομένων όρων ασφαλείας, η επιδίκαση χρηματικής ικανοποιήσεως ρυθμίζεται από τις διατάξεις των άρθρων 299, 914 και 932 Α.Κ. Εξάλλου, τα άρθρα 65 και 76 του π.δ/τος της 14 Μαρτίου 1934 «περί υγιεινής και ασφαλείας των εργατών κ.λπ.» ορίζουν αφενός μεν ότι ο καθορισμός ή η επισκευή των μηχανημάτων απαγορεύεται κατά το χρόνο κατά τον οποίο ευρίσκονται σε

κίνηση και ότι τα μηχανήματα πρέπει να ακινητοποιούνται στη διάρκεια του καθαρισμού ή της επισκευής τους και να αφαιρείται ή να μετατοπίζεται στην ελεύθερη τροχαλία ο μάντας της κυρίας αυτών κινήσεως, ο οποίος να παραμένει εκεί αφετέρου δε ότι κάθε μηχανή κατεργασίας ή μηχανικό εργαλείο πρέπει να εφοδιάζεται με ασφαλή μηχανισμό εκκινήσεως, που να δύναται ευκόλως να χρησιμοποιείται από τη θέση του εργάτη και ότι οι εξαιρετικώς κινδυνώδεις μηχανές, στις οποίες η ύλη ωθείται απευθείας με τα χέρια στο επικίνδυνο μέρος και δεν μπορεί να αποφευχθεί τελείως ο κίνδυνος με προφυλακτικά συστήματα, πρέπει να εφοδιάζονται με εύκολους και προσιτούς διακόπτες, που να επενεργούν αμέσως ή με συστήματα πεδήσεως. Τέλος, κατά τη διάταξη του άρθρου 559 αριθμ. 19 Κ.Πολ.Δ., η απόφαση είναι αναίρετα για έλλειψη νόμιμης βάσεως όταν διαλαμβάνει αντιφατικές αιτιολογίες, γιατί στην περίπτωση αυτή, εξαιτίας της αντιφάσεως τους, δεν προκύπτει ποια πραγματικά περιστατικά δέχθηκε το δικαστήριο της ουσίας για τη στήριξη του διατακτικού και συνεπώς δε δύναται να κριθεί περαιτέρω αν ορθώς εφαρμόστηκε ο νόμος. Εξ αυτών παρέπεται ότι αν υπάρχουν στην προσβαλλόμενη απόφαση κύρια και επικουρική αιτιολογίες και αυτές μεταξύ τους αντιφάσκουν, δε δημιουργείται ο μνημονευθείς λόγος αναίρεσεως, κατά την έννοια της ανωτέρω διατάξεως, γιατί το διατακτικό δε στηρίζεται συγχρόνως επ' αμφοτέρων αυτών των αιτιολογιών, αλλά μόνο επί της μιας εξ αυτών και μάλιστα προεχόντως επί της κυρίας και επιβοηθητικής επί της επικουρικής. Στην προκειμένη περίπτωση το Εφετείο, όπως προκύπτει από την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, δέχθηκε ότι ο πρώτος αναιρεσειών ευθύνετο για τον τραυματισμό του αναιρεσιβλήτου, εφ' όσον είχε προστήσει το δεύτερο αναιρεσειόντα (άρθρο 922 Α.Κ.), ο οποίος, βλέποντας και γνωρίζοντας ότι ο αναιρεσιβλήτος είχε θέσει το χέρι του μέσα στο ηλεκτροκίνητο μηχανήμα αλέσεως ζωοτροφών του ανήκοντος στον πρώτο αναιρεσειόντα χοιροστασίου, για να προβεί στον κατ' εντολή του δευτέρου αναιρεσειόντος καθαρισμό του, πίεσε απερίσκεπτος και αμελώς το διακόπτη και έθεσε σε λειτουργία αυτό, με αποτέλεσμα να εμπλακεί το χέρι του αναιρεσιβλήτου στον κοιλία αλέσεως του φυράματος και να τραυματισθεί σοβαρώς. Ακολούθως δε, με την επικουρική αιτιολογία δέχθηκε ότι ο πρώτος αναιρεσειών ευθυνόταν για τον τραυματισμό του αναιρεσιβλήτου λόγω μη τηρήσεως, όπως εκτίθεται αναλυτικώς στην προηγούμενη σκέψη, των από τα παρατιθέμενα στην απόφαση άρθρα 65 και 76 του π.δ. της 14.3.1934 προβλεπομένων όρων ασφαλείας των εργαζομένων, αφού το ως άνω ηλεκτροκίνητο μηχανήμα δεν ήταν εφοδιασμένο από τον πρώτο αναιρεσειόντα με ασφαλή μηχανισμό κινήσεως και πεδήσεως και ο διακόπτης λειτουργίας του ευρίσκετο σε αρκετή απόσταση από αυτό, με αποτέλεσμα να δυσχεραίνεται η ακαριαία παύση της λειτουργίας του. Επομένως, αμφότεροι οι από το άρθρο 559 αριθμ. 19 Κ.Πολ.Δ. δεύτερος και τρίτος λόγοι της αιτήσεως αναίρεσεως, κατά τους οποίους το αιτιολογικό της προσβαλλομένης αποφάσεως αφενός διαλαμβάνει αντιφατικές αιτιολογίες ως προς την ευθύνη του πρώτου αναιρεσειόντος, υφιστάμενες μεταξύ της κυρίας και της επικουρικής αιτιολογίας και αφετέρου δεν αναφέρει τις παραβιασθείσες διατάξεις του π.δ/τος της 14.3.1934, πρέπει να απορριφθούν και ειδικότερα ο μεν δεύτερος λόγος ως αλυσιτελής, αφού το θετικό διατακτικό της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως επαρκώς επιστηρίζεται, κατά τα προεκτεθέντα, στην αυτοτελή επικουρική αιτιολογία της παραβιάσεως εκ μέρους του πρώτου αναιρεσειόντος των όρων ασφαλείας του ανωτέρω προεδρικού διατάγματος, ο δε τρίτος λόγος ως αβάσιμος, γιατί η προσβαλλόμενη απόφαση παραθέτει τις προσήκουσες διατάξεις του διατάγματος αυτού. (Απορρίπτει την αίτηση περί αναίρεσεως της 4311/1995 αποφάσεως του Εφετείου Αθηνών).